

NIEZBĘDNIK PRAWNY DLA OSÓB WCHODZĄCYCH W DOROSŁOŚĆ

Co oznacza pełnoletniość?

CZ. 1 Dorosłość a prawa i obowiązki

Dane aktualne na dzień 11.04.2024 r.

Ukończenie 18. roku życia to magiczna chwila, wokół której narosło wiele mitów i oczekiwań. To, co odróżnia osobę dorosłą od dziecka, są sprawczość, samodzielność, siła i odpowiedzialność. A to nie to samo, co: „wszystko mi wolno, nic nie muszę, nie mam żadnych obowiązków”.

Wolność osoby dorosłej wyraża się w jej niezależnym, swobodnym decydowaniu o sobie z poszanowaniem innych ludzi, w tym najbliższych. Wzajemne wspieranie w rodzinie pomiędzy rodzicami i dziećmi to ważny proces i nie powinno się go bagatelizować.

I. PRAWA I OBOWIĄZKI W RODZINIE

Ważne, by dorosły młody człowiek wziął pod uwagę znaczenie swojej obecności i pomocy w życiu starzejących się rodziców. Taką relację ma na uwadze prawo, które je reguluje. Wspólne zamieszkiwanie tworzy konkretne sytuacje, w których pełnoletnie dziecko powinno partycypować:

- konkretna pomoc i dzielenie się obowiązkami
- dokładanie się do budżetu, kiedy osiąga się przychody z pracy, a zamieszkuje się razem.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy podkreśla, jak ważny jest to obszar życia społecznego.

Art. 91.

Obowiązki dziecka mieszkającego u rodziców:

§ 1. „Dziecko, które ma dochody z własnej pracy, a mieszka wspólnie z rodzicami powinno współuczestniczyć w pokrywaniu kosztów utrzymania oraz jest obowiązane pomagać we wspólnym domu.”

§ 2. "Dziecko, które pozostaje na utrzymaniu rodziców i mieszka u nich, jest obowiązane pomagać im we wspólnym gospodarstwie."

W praktyce oznacza to, że wspólne mieszkanie oznacza wspólne rachunki. Warto, po podjęciu pracy, porozmawiać na ten temat z domownikami i ustalić partycypowanie w kosztach budżetu rodzinnego. Dom nie jest hotelem, z którego się korzysta, ale młody dorosły człowiek powinien brać aktywny udział w jego tworzeniu poprzez dbanie o porządek, dzielenie się obowiązkami i ustalanie terminu pomocy, partycypowanie w planowaniu zakupów, remontów czy sprzątanii. Powinno być to czymś naturalnym.

Art. 87.

Rodzice oraz dzieci

„Poprzez wzajemne wsparcie rozumie się pomoc fizyczną i wsparcie w chorobie, kalectwie, pomoc w podejmowaniu ważnych decyzji lub załatwianiu spraw życiowych oraz pomoc przy wykonywaniu różnych czynności życiowych”.

Często z braku czasu, ale również z braku wiedzy dorosłe dzieci rezygnują z bliskości z rodzicami, z towarzyszenia im w ich doświadczaniu starości, ze wspierania w adaptowaniu się do ograniczeń, które wraz z wiekiem się mnożą

i systematycznie odbierają seniorom ich sprawność i niezależność. Towarzystwo rodzicowi w jego starości, słuchanie, rozmawianie, śmiech, dzielenie się problemami, czułość, wrażliwość i empatia tworzą mosty między pokoleniami.

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nakładają także na dzieci obowiązek alimentacji rodziców:

Art. 128.

Alimentacja rodziców

„Obowiązek dostarczania środków utrzymania obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo”.

Art. 133.

Uprawnienia do świadczeń alimentacyjnych

„Uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku”.

Jeżeli rodzice znajdują się w niedostatku, a dzieci są w stanie zapewnić im środki utrzymania, mają obowiązek płacenia rodzicom alimentów. Alimenty takie mogą być dobrowolne. Może się jednak zdarzyć, że na wniosek uprawnionych, czyli rodziców, wyznaczy je i zasądzi sąd rodzinny.

Stan niedostatku nie jest definiowany przez przepisy prawa. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, iż w stanie niedostatku pozostaje osoba, która nie może własnymi siłami samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych, podstawowych potrzeb np. potrzeb mieszkaniowych, potrzeb związanych z pożywieniem, a także potrzeb zdrowotnych.

II. PRAWA I OBOWIĄZKI W SFERZE PRAWA CYWILNEGO

Ukończenie 18. roku życia oznacza pełnię praw w sferze prawa cywilnego, czyli będąc pełnoletnim można kupować, sprzedawać, darować, zawierać wszystkie umowy, wziąć kredyt itp.

Art. 10 Kodeksu cywilnego określa warunki osiągnięcia pełnoletniości, którą można osiągnąć w dwojaki sposób:

- poprzez ukończenie określonego roku życia
- poprzez zawarcie małżeństwa.

Pełnoletnią staje się każda osoba fizyczna, która ukończyła osiemnasty rok życia, bez względu na uwarunkowania psychiczne czy fizyczne.

Z tą chwilą co do zasady każda osoba fizyczna uzyskuje pełną zdolność do czynności prawnych, czyli zdolność do dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych.

a. Obowiązek służby wojskowej

Pełnoletnich chłopców dotyczy obowiązek służby wojskowej, który nadal jest przewidziany ustawą. Funkcjonuje rejestracja poborowych, a za niewypełnienie obowiązku służby wojskowej przewidziane są kary.

Podstawa prawna: Obecnie obowiązek odbywania obowiązkowej służby wojskowej w Polsce jest zawieszony od 2009 roku, ale nie zlikwidowany. Nowe

przepisy dotyczące sposobu odbywania obowiązkowej służby wojskowej zostały wprowadzone przez Ministra Obrony Narodowej (MON) w dniu 7 marca 2024 roku. Przepisy te weszły w życie 28 marca 2024 roku. Rozporządzenie zostało wydawane w celu realizacji upoważnienia ustawowego zawartego **w artykule 161 ustawy o obronie Ojczyzny**. Przepisy te będą realizowane dopiero po wprowadzeniu obowiązku odbywania służby wojskowej, co nastąpi po wydaniu odpowiedniego rozporządzenia przez Prezydenta RP.

b. Rozliczenie PIT

Jeżeli pełnoletni dysponuje jakimkolwiek majątkiem, to obowiązek rozliczeń podatkowych zaczyna się od 18. roku życia. Jeśli pełnoletni ma mieszkanie, które wynajmuje, to ma obowiązek rozliczeń i podlega karze, jeśli obowiązku nie dopełni.

c. Prawo do głosowania

Czynne prawo wyborcze przysługuje osobom, które najpóźniej w dniu wyborów ukończyły 18. rok życia, a prawo wyborcze nie zostało im odebrane poprzez prawomocny wyrok sądu lub Trybunału Stanu, a także – co istotne – nie są ubezwłasnowolnione.

d. Odpowiedzialność karna

Warto przypomnieć, że kodeks karny jasno precyzuje, iż odpowiedzialność za popełniony czyn zabroniony ponosi osoba, która ukończyła 17 lat.

e. Uzyskanie prawa jazdy

Według polskiego prawa, prawo jazdy może odebrać tylko osoba, która ukończyła 18. rok życia, czyli jest pełnoletnia, nawet jeżeli udało jej się zdać egzamin wcześniej.

Prawo nie zabrania bowiem zapisania się na kurs jeszcze przed urodzinami, a najwcześniejszym terminem zdawania egzaminu, jest miesiąc przed 18-tką.

f. Zakup alkoholu

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim lub na kredyt.

1. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości;
- osobom do lat 18;
- na kredyt lub pod zastaw.

2. W przypadku wątpliwości co do pełnoletniości nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO „DOGMA” – INFORMACJE

Potrzebujesz pomocy prawnej? Masz pytania, wątpliwości? Obawiasz się o swoje prawa? **Zadzwoń i zapisz się na darmową poradę prawną!**

Wykaz punktów z aktualnymi numerami telefonów do zapisów można znaleźć na stronie internetowej:

<https://dogma.org.pl/>

Dodatkowe informacje można uzyskać również pod numerem infolinii:
79 88 69 599

ZAPISZ SIĘ NA PORADĘ:

- na stronie np.ms.gov.pl
- dzwoniąc pod numer 32 776 30 31
- wysyłając email na adres npp@umtychy.pl
- osobiście w Biurze Obsługi Klienta
Urząd Miasta Tychy, al. Niepodległości 49

POMOC UZYSKASZ W PUNKCIE

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Mediacji

Wielofunkcyjny Budynek „Balbina Centrum”
ul. Barona 30/212, piętro I

  pn - pt
9:00 - 13:00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Mediacji

Ośrodek Interwencji Kryzysowej
ul. Nowokościelna 27

  pn - pt
13:00 - 17:00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego i Mediacji

Wielofunkcyjny Budynek „Balbina Centrum”
ul. Barona 30/212, piętro I

  pn - pt
13:30 - 17:30

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego i Mediacji

Biurowiec
ul. Grota Roweckiego 42/327, piętro III

  pn - pt
8:00 - 12:00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Mediacji

Biurowiec
ul. Grota Roweckiego 42/327, piętro III

  pn - pt
12:30 - 16:30

Zadanie sfinansowano ze środków Miasta Tychy
pozyskanych w ramach
dotacji z budżetu Państwa

Ministerstwo Sprawiedliwości

Urząd Miasta Tychy
umtychy.pl/pomoc-prawna